

**MADEN TETKİK VE ARAMA
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

**MTA
DOĞAL KAYNAKLAR
VE
EKONOMİ BÜLTENİ**

YIL : 2012

SAYI : 14

MADEN KENTİ SİVAS ZİRVESİ-2'NİN ARDINDAN

M. Emrah AYZAZ*

Yer altı zenginlikleri bakımından ülkemizin en önemli illeri arasında yer alan Sivas'ımızda, 5 yıl aradan sonra, 18-19-20 Nisan 2012 tarihlerinde Maden Kenti Sivas Zirvesi'nin ikincisi düzenlenmiştir (Şekil 1). Bu zirvede 32 adet bildiri sunulmuş, bir adet panel ve bir interaktif toplantı icra edilmiştir.

Şekil 1- Maden Kenti Sivas Zirvesi II, geniş bir katılım ile gerçekleştirilmiştir.

Sivas Valiliğinin öncülüğünde, MTA Orta Anadolu 1. Bölge Müdürlüğü'nün koordinatörlüğünde ve çeşitli kurum, kuruluş ve şirketlerin katkılarıyla gerçekleştirilen bu zirveyle; sektörün bilgilendirilmesi, bilinçlendirilmesi, doğru yönlendirilmesi, mevcut yatırımların geliştirilmesi ve yeni yatırımların gerçekleştirilmesine zemin oluşturulması amaçlanmıştır.

Toplam 3 gün süren bu zirve kapsamında; ilk 2 günde, açılış konuşmalarını (Şekil 2) takiben toplam 7 oturumda 32 sunum yapılmış ve bunların sonuçları bir panel ile bir interaktif toplantıda değerlendirilmiştir. Son günde ise Divriği-Kangal yörelerine bir teknik gezi yapılmıştır. Teknik gezi kapsamında; Yellice (Kangal) yöresinde ülkemizin en büyük krom zenginleştirme tesisi, Divriği'de ülkemizin en büyük demir yatağı ve dünyanın en önemli kültür miraslarından biri olan Divriği Ulu Camii ziyaret edilmiş ve daha sonra Kangal yöresinde doktor balıklarıyla ünlü dünyanın en önemli kaplıcasında incelemelerde bulunulmuştur.

Uzmanlar, katılımcılar ve sektör çalışanları tarafından amacına ulaştığı değerlendirilen Zirve ile; madencilik sektörü tüm boyutlarıyla ele alınmış, Sivas'ın maden potansiyeli ve bu zenginliğin nasıl değerlendirileceği ve ekonomik bağlamda istihdam, katma değer ve ihracat getirisi sağlayacak önemli yer altı zenginlikleri tartışılarak kamuoyunun bilgisine sunulmuştur.

*Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü Orta Anadolu 1. Bölge Müdürlüğü, Sivas.

Şekil 2- MTA Genel Müdürü Mehmet Üzer, Açılış Konuşması Yaparken.

Maden Kenti Sivas Zirvesi-II

(18-19-20 Nisan2012)

Değerlendirme ve Sonuç Bildirgesi

Madencilik faaliyetlerinin ve maden üretiminin ülke genelinde ve Sivas özelinde önemine işaret edilen bu bildirimlerde ve panelde; Türkiye'nin maden potansiyeli ve madencilikteki gelişmeler, Sivas ilinin yer altı zenginlikleri potansiyeli ve değerlendirilmelerine yönelik yaklaşımlar, madencilik ve çevre ilişkileri, madencilikte çalışma hayatı, sorunları, çözüm önerileri, Sivas'taki madencilik faaliyetlerinin durumu ve geleceği, yer altı suları, jeotermal uygulamalar ve tuzlalar detaylıca konusunda uzman kişiler tarafından işlenmiştir.

Sivas, yer altı zenginlikleri konusunda çok çeşitliliğe ve büyük rezervlere sahiptir. İlimizde, metalik madenlerden; altın, demir, krom, kurşun-çinko, manganez, endüstriyel ham maddelerden; doğaltaş (traverten), alçıtaşı (jips), kaolen, çimento hammaddeleri, kireçtaşı (kireç üretimine yönelik), sölestin, talk ve enerji ham maddelerinden ise; linyit kömürü önemli bir potansiyel oluşturmaktadır. Ayrıca yöremiz, kaplıca kullanımına uygun jeotermal kaynaklar potansiyeli bakımından da oldukça önemlidir. Bölgemizde metalik madenler, endüstriyel ham maddeler ve enerji ham maddeleri madenciliği yapılmakta, jeotermal kaynaklardan ise belirli bir düzeyde kaplıca kullanımına yönelik olarak yararlanılmaktadır.

Zirvenin program akışı içerisinde; yer altı zenginliklerimizin değerlendirilme durumu, madencilikteki gelişmeler, sorunlar ve çözüm önerileri, bildirimlerin ardından düzenlenen panelde iki bölüm halinde tartışılmıştır (Şekil 3). Sivas'ta madencilik yapan şirketlerin sorunları ve buna yönelik çözüm önerileri ise interaktif toplantıda ele alınmıştır.

Şekil 3- Maden kenti Sivas Zirvesi - II bildirimler sonrası düzenlenen panel (Panelistler: MTA Genel Müdürü Mehmet Üzer, ETKB Müsteşar Yardımcısı Dr. Selahattin Çimen ve MİGEM Genel Müdürü M. Hamdi Yıldırım).

Maden Kenti Sivas Zirvesi-II kapsamında aşağıdaki hususlar vurgulanmaya değer bulunmuştur.

Ülkemiz, tüm yer altı zenginlikleri bakımından dünya ortalamasının üzerinde büyük bir potansiyele sahiptir. Yapılacak arama çalışmaları ile bilinenlerden çok daha fazla miktarda yer altı zenginliklerinin bulunması mümkün olabilecektir. Ülkemiz madenciliğinin önünün açılabilmesi için MTA Genel Müdürlüğü gibi kamu kurumlarının güçlendirilmesi, özel sektör kuruluşlarının teşvik edilmesi, üniversitelerden projeler yoluyla destek alınması yararlı olacaktır.

Türkiye, dünyada kendi hammaddesini karşılayabilen bir kaç ülkeden biridir. Dünyada yaşanan ham madde sıkıntısı ve ekonomik krizler nedeniyle gömülü madenlerin ve düşük tenörlü veya teknolojik problemlili yatakların da değerlendirilmesi kaçınılmazdır. Bu nedenle, ülkemizde mostra madenciliği ile tüketilen bu kaynakların daha derinlerde de aranması ve ayrıca düşük tenörlü veya teknolojik problemlili kaynakların tekrar değerlendirilmesi oldukça önemlidir.

Ülkemizde madenciliğin geri kalmasının en önemli nedenlerinin başında; madencilik kültürünün oluşmaması, geliştirme çalışmaları ile kalkınma modellerinde yerele özgü değerlerin yeteri kadar dikkate alınmaması söylenebilir. Bu konuda ulusal strateji ve modellerin vakit geçirilmeden oluşturulması gereklidir.

Madencilığe dayalı ürünlerimizin, dünya pazarlarında rekabet edebilecek, katma değeri yüksek uç ürünlere dönüştürülmesi hedefini dinamik bir şekilde daha ileriye taşınmalıdır.

Türkiye demir yataklarının %36'sı Sivas yöresinde bulunmakta olup, ülkemiz demir-çelik ham madde ihtiyacının yaklaşık yarısı Divriği yöresindeki demir yataklarından karşılanmaktadır. Tüm demir yataklarının üretim kapasiteleri arttırılmalı ve yeni yatakların değerlendirilebilmesi için araştırma-geliştirme projeleri üretilmelidir. Sivas Demir-Çelik Fabrikası'nda, sünger demir üretiminin gerçekleştirilebilmesi için kapsamlı bir fizibilite çalışmasının yapılması ve değişken piyasa fiyatları gösteren ithal hurda demir kullanımının azaltılması önerilmektedir.

Sölestin yataklarının yeni ürünler üretimine dönük olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Orta Anadolu Kalkınma Ajansının madencilik sektörüne verdiği önem neticesinde verilen mali desteklerin yanı sıra sektörün geliştirilmesi, sorunların belirlenmesi ve potansiyellerin değerlendirilmesine yönelik çeşitli faaliyetlerde sektör paydaşlarının da bu çalışmalara müspet yönde katkı sağlaması önem arz etmektedir.

Maden Kanunu'ndan kaynaklanan yasal sorunların giderilmesi için gerekli tedbirler alınmalı, madenciye ve yeni maden yatırımcısına zaman ve ivme kazandırılmalıdır. Bu kapsamda; bürokratik mevzuatlar azaltılmalı, arama ve madencilik faaliyetlerine yönelik izinler (orman, çevre vs.) tek merkezden verilmeli, iklim şartları ve engebeli topoğrafya nedeniyle madencilik faaliyetlerinin sınırlı yapıldığı Sivas gibi yörelere teşvik edici düzenlemeler getirilmeli ve madenciliğin önü açılarak yatırımcılar desteklenmelidir.

Altın madenciliğinde; istihdam, vergi, katma değer yaratma, ekonomik katkılar ve sektör çalışanlarının üstlendikleri sosyal sorumluluk anlayışıyla ortaya çıkardıkları sosyal gelişmedeki katkılar ile ülkemize yaptıkları teknolojik ve ekonomik katkılar ortada olup çok iyi anlaşılmalıdır.

ÇED, çevrenin korunmasında çeşitli faaliyetler sonucu ortaya çıkan sorunların denetimi ve çevrenin korunmasında önemli bir işleve sahiptir. Tüm madencilik faaliyetlerinde çevreye duyarlı bir anlayış gözetilmelidir.

Sivas'ta kurulacak orta ölçekli bir ferro-krom tesisi, bölgedeki tüm krom potansiyelinin toplanacağı bir merkez haline dönüştürülmelidir.

Türkiye doğaltaş rezervinin %6'sının, traverten rezervinin ise %18'inin Sivas'ta olduğu göz önüne alınırsa ve bu rezervin binde 3'ünü kullanmamız halinde bile bugünkü önemli ihracat değerlerine ulaşabiliyorsa; Sivas'ta doğaltaş sektörüne verilecek destekle bu ihracat rakamlarının çok daha üzerine çıkılacaktır. Doğaltaş üretiminde ve işlenmesinde ileri teknolojiler kullanılmalı ve reklam ve pazarlama faaliyetlerine en profesyonel şekilde hız verilmelidir. Ayrıca, doğaltaş sektörünün uygulama ve tasarım boyutu, şehir planlamaları kapsamında yaygınlaştırılarak görsellik sağlanmalıdır.

Maden ihracatı ve ithalatıyla ilgili mali rakamlar belirlenirken, maden kaynaklarına dayalı tüm reel ürünler dikkate alınmalıdır.

Sivas'ta zengin alçıtaşı (jips) yatakları bulunmasına rağmen, ülkemizdeki toplam üretimdeki payı %3 seviyesindedir. Sivas'ta var olan zengin alçı taşı yataklarının değerlendirilebilmesi için; ürün çeşitliliği ve nem almayan özel bir alçı türü geliştirilmeli, katma değeri yüksek farklı tüketime yönelik yeni yatırımlar araştırılarak hayata geçirilmeli ve yurt dışı pazar ağı geliştirilmelidir.

Sivas ili, kaplıca kullanımına uygun jeotermal enerji kaynakları bakımından zengin bir coğrafik bölgedir. İilde çok sayıda kaplıca bulunmakta olup, bu kaplıcaların binlerce yıldır tedavide kullanıldığı bilinmektedir. Termal ve mineralli sularla, özellikle banyo uygulamalarında bir dizi tedavi edici etki elde edilebilmektedir. Bu etkilerin sağladığı yararlar temelinde bir dizi hastalığın tedavisinde ve sağlığın genel olarak desteklenmesinde, termal mineralli su banyo kürleri daha etkin bir şekilde kullanılabilir. Sivas ili, jeotermal sahaları kapsayacak genel bir projeyle yurt içi ve yurt dışı talepleri karşılayacak önemli bir dinlenme merkezi olarak projelendirilmelidir.

Sivas bölgesinde bulunan yaygın ve yoğun tuz oluşumlarının değerlendirilmesi ve bu oluşumlarla ilgili olabilecek potasyum kaynaklarının bulunarak ekonomiye kazandırılabilmesi için gerekli teşviklerin geliştirilmesi ve arama faaliyetlerine hız verilmesi gerekmektedir. Tuz üretiminde, güneş enerjisi

teknolojisi gibi ileri teknolojiler kullanılmalıdır. Bu sektördeki madencilerin sorun ve beklentilerine yasal çözümler gerekmekte olup, vergiler ve devlet hakkı payı (kâr marjı düşük olanlardan daha az alınacak şekilde) düzenlenmelidir.

Elektrik üretiminin %50 ye varan mertebede ithal edilen doğal gaz ile üretildiği düşünülürse kömür kaynaklarının elektrik enerjisi üretiminde değerlendirilmesi kaçınılmaz olacaktır.

Yukarıda arz edilen hususlara toplantıya katılanlar tarafından mutabakat sağlanmıştır. Burada işaret edilen hususların takip edilmesi ve istenen neticelere ulaşılması için ilgili kurum ve kişilerin gerekli çalışmaları yapmaları beklentisiyle.